

ABORDAREA CULTURII LIMBII STRĂINE ÎN CONTEXT EURISTIC

APPROACHING THE CULTURE OF A FOREIGN LANGUAGE
IN THE HEURISTIC CONTEXT

Niculina VELEA,

doctorandă, lector universitar,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău

The culture of the country of the target language within the heuristic context represents a value with its positive aspects for the development of students' personality. The heuristics is an efficient means to talk about the culture which awakes the interest and curiosity for the foreign language. The heuristic method can be used as a way to initiate into the culture of the country during the foreign language classes. The heuristic dialogue increases the level of the development of the language emphasizing the aspects of the specific culture. This will contribute to the students' independent activity of discovery of the new knowledge.

*„Eu nu-mi pot închipui
o cultură adevărată, proprie, adică asimilată,
fără cercetări și încercări,
fără gândire proprie și fără eforturi proprii”.*

A. Diesterweg

Euristica (de la grecescul *heuristicos* - „a afla, a descoperi”), sau dialogul socratic este o metodă bazată pe învățarea conștientă în vederea însușirii unor cunoștințe noi, folosind dialogul între profesor și studenți. Socrate a folosit dialogul euristic ca un proces de descoperire, de creație, de „naștere” a adevărului, a cunoștințelor.

În învățământul actual, profesorul recurge cât mai puțin posibil la simpla expunere a cunoștințelor, el tinde să provoace activitatea intelectuală a studenților prin metoda euristică.

Metoda euristică oferă studentului posibilitatea de a descoperi singur cunoștințele pe care trebuie să le

acumuleze și apoi să le reproducă într-o formă liberă, personală, respectând adevărul științific. Este o formă de conversație ce dă învățării un caracter activ-participativ, antre-nînd și dezvoltînd capacitățile intelectuale și profesionale [1, p. 157].

Metoda euristică este o modalitate de acțiune educativă centrată pe student ca subiect cunoscător. Această metoda vizează transformarea studentului într-un participant implicat profund în propria instruire și formare, într-un constructor al propriei cunoașteri, prin activități și sarcini de lucru individuale, în grup, independente, interdependente.

Metoda în discuție are o funcție dublă:

- *informativă*, deoarece studenții însușesc cunoștințe teoretice și practice și își largesc orizontul științific și cultural;
- *formativă*, deoarece studenții dobândesc capacități și abilități intelectuale, au sentimente și trăiri afective pozitive, își dezvoltă calitativ întreaga personalitate.

În accepția modernă, euristica nu mai poate fi redusă la o simplă metodă de învățămînt de tip euristic, cum a fost considerată un timp îndelungat conversația euristică. As-tăzi euristica implică o serie variată de metode întîlnite deseori în procesul de învățămînt, printre ele fiind *conversația euristică, dezbaterea euristică, descoperirea, problematizarea, modelarea euristică, simularea, reflecția euristică, studiul de caz, asaltul de idei* etc.

În prezent se remarcă o validă tendință de intensificare a dialogului *profesor-student*, considerat ca una dintre cele mai active și mai eficiente modalități de instrucție [2, p. 114].

Dialogul euristic este o modalitate specifică de investigație, pe baza unui schimb de idei între profesor și studenți, prin care ei sînt ajutați să descopere adevăruri noi. Dialogul euristic este metoda care-l introduce pe student în strategiile științifice de investigare, explorare, tatonare, cercetare (descoperire, problematizare, dezbateri etc.).

Dialogul euristic prezintă avantajul de a interesa mai direct activitatea studentului: este, prin excelență, metoda potrivită pentru a face să se descopere adevărul, pentru a-l sugera, fără a-l impune. Descoperirea noilor cunoștințe prin dialogul euristic reprezintă un ansamblu eficient de demersuri întreprinse de profesor în

scopul interiorizării culturii și conducerii activității de învățare a limbii străine spre promovarea culturii. În învățămîntul limbilor străine se întîmplă adesea că multe lucruri „noi” nu sînt în realitate altceva decît „redescoperiri nemărturisite” [4, p. 52]. Predarea prin descoperire poate include:

- punerea studenților în situații de instruire interactivă, în care ei să redescopere cunoștințele și adevărurile;
- acordarea unui ajutor minim studenților pentru însușirea noilor achiziții prin efort propriu;
- coordonarea procesului de fixare, sistematizare și aplicare a noilor achiziții;
- stimularea și sprijinirea studenților în demersurile și eforturile lor de reflecție personală, de gîndire, acțiune;
- modificarea unor dialoguri tipice pentru a le face conforme cu mediul în care profesorul și studenții își desfășoară activitatea;
- adăugiri logice la dialoguri (acest tip de exerciții îi provoacă pe studenți să se exprime într-o modalitate originală, rămîinînd totuși în spiritul și forma generală a dialogului original);
- parafrazarea replicilor dialogului (în acest fel studenții sînt stimulați să folosească cuvinte și structuri proprii, rămîinînd în cadrul situației din dialog);
- folosirea proverbelor ca tematică de inițiere a unui dialog.

Metoda dialogului euristic este frecvent utilizată în învățarea unei limbii străine, determinînd un dialog continuu între *studenți și profesor, stu-*

denți și studenți și catalizează exprimarea unor opinii personale, schimbul de informații. În dialogul euristic profesorul trebuie să apară în rolul unui colaborator care nu pune numai întrebări, ci și răspunde la întrebările studenților. Prin metoda euristică se stimulează gândirea studenților în vederea însușirii, fixării și sistematizării cunoștințelor și deprinderilor, în vederea dezvoltării spiritului de colaborare și de echipă. Astfel, euristica are valoare ca mijloc de a trezi activitatea intelectuală în următoarele condiții:

- să lase studentului o parte suficientă de inițiativă, punându-i întrebări destul de cuprinzătoare și care să determine o cercetare de o anumită amploare,
- să-i acorde timp suficient pentru a realiza această cercetare și o libertate de acțiune, care să-i permită alegerea căilor și a mijloacelor de expresie ale gândirii,
- să favorizeze dezvoltarea judecății și a spiritului critic ale studentului, lăsându-i, cât mai des posibil, responsabilitatea și timpul de a controla, a completa sau a corija propriul său răspuns [7, p. 65].

Valoarea dialogului depinde de măiestria profesorului în formularea și înlănțuirea întrebărilor. Acestea trebuie să stimuleze căutarea răspunsului, să se refere la o problemă concretă, să fie clare, concise și corecte. Tehnicile interogative sînt eficiente în măsura în care studenții dispun de un volum de cunoștințe care să le permită dezbaterăa unei teme sau abordarea unui subiect în limba străină. Studenții trebuie să fie stimulați de către profesor să-și argumenteze răspunsurile.

Predarea-învățarea limbii străine își propune să asigure premisele de extindere și aprofundare a reprezentărilor culturale, adică să ofere studentului posibilitatea de a cunoaște valorile materiale și spirituale ale țării a cărei limbă studentul o învață: realități spațiale, vitale, de comportament, fapte istorice, sociale, economice, tehnologice, artistice etc. Cunoașterea celor mai importante elemente de cultură și civilizație ale țării a cărei limbă se învață este considerată nu numai necesară, ci și esențială pentru cei care vor să vorbească o limbă străină. Schimburile și folosirea de informații inter-culturale în grupele de studenți care aparțin unor culturi diferite lărgesc orizontul de cultură generală a studenților și devine o parte importantă a formării lor intelectuale.

Extinderea și aprofundarea reprezentărilor culturale se efectuează în baza corelării cunoștințelor de limbă, acumulate de studenți anterior, cu valorile naționale și universale, vehiculate prin intermediul limbii străine studiate.

Discutarea unor aspecte ce țin de moștenirea culturală a fiecărui student poate deveni una dintre activitățile cele mai productive în procesul de învățare a unei noi limbi. Studenții pot fi fascinați de felul în care o altă cultură este asemănătoare sau diferită de propria sa cultură. Menționînd o trăsătură caracteristică a culturii naționale și vorbind despre cultura țării limba căreia o învață, studenții au posibilitatea de a le compara cu elementele specifice culturii naționale.

Dimensiunea afectivă și atitudinală a personalității studentului

va cuprinde întreaga zonă a vieții sociale, culturale și morale, precum și zona echilibrului personal, a sentimentelor. Interiorizarea valorilor culturale, naționale, universale, morale etc., vehiculate prin limba și literatura studiată, va crea premise excelente pentru structurarea unui sistem axiologic coerent, a propriei dezvoltări intelectuale, afective și morale: inițiativă și independență de gândire, formarea capacităților de a-și stăpâni emoțiile, respectarea diversității culturale, etnice și confesionale, dezvoltarea capacităților de reflecție critică asupra valorilor și normelor sociale, înțelegerea și respectarea drepturilor omului etc. Dimensiunea capacităților metodologice presupune dotarea studenților cu instrumentele necesare de muncă intelectuală, ca ei să devină independenți și să le aplice în procesul de învățare și în viitorul domeniu de activitate profesională. Achiziționarea unei metodologii adecvate va permite studenților să-și dezvolte gândirea sub diferite forme de manifestare (noțiuni, judecăți, argumente, mediații) și să adopte atitudini de investigație, căutare, interpretare critică etc. pentru a înțelege și a rezolva în mod independent problemele culturale cu care se confruntă în activitatea lor cotidiană.

În legătură cu strategia de studiere a limbii în grup sunt specificările legate de teoria limbii. În acest sens, putem menționa că limba este mai mult decât un sistem de comunicare, ea vizează persoana, cultura, instruirea și procesul comunicativ în dezvoltare. Cunoașterea celor mai importante elemente de cultură și civilizație ale țării a cărei limbă se învață este considerată nu numai nece-

sară ci și esențială pentru cei care vor să vorbească o limbă străină. Schimbul de opinii și folosirea de informații interculturale în grupele de studenți care aparțin unor culturi diferite lărgeste orizontul de cultură generală a studenților și devine o parte importantă a formării lor intelectuale.

Formarea și dezvoltarea reprezentărilor culturale la studenți în context euristic se realizează prin utilizarea informației privind spațiul cultural specific țării limbii studiate, cultivându-le interesul, sensibilitatea și curiozitatea pentru și prin cultură valorificând cunoștințele de cultură generală asimilate prin studiul disciplinelor de specialitate (limbă engleză). Aceasta va favoriza dezvoltarea aspectului cultural și respectiv sporirea interesului pentru studiul limbii și civilizației engleze. Prin urmare, un exemplu de activități care contribuie la dezvoltarea culturii studenților în cadrul cursului de limbă engleză va elucidă problema abordată:

- activități de utilizare a unor aspecte specifice culturii anglo-saxone (oameni celebri, realizări celebre, peisaje tipice etc.),
- exerciții de lexic având conotație istorică și culturală,
- activități de reprezentare a diferențelor specifice între cultură națională și cea anglo-saxonă,
- activități de stimulare a curiozității față de tradiții, obiceiuri specifice spațiului de cultură și civilizație anglo-saxonă,
- activități de delimitare a aspectelor de civilizație și cultură și integrarea acestora în contextul euristic,

- activități de prezentare a unor proverbe specifice limbii engleze în comparație cu cele naționale.

Utilizarea proverbelor în calitate de mijloc de inițiere a unui dialog se bucură de interesul special al studenților care învață o limbă străină și cultura țării respective. Proverbele păstrează elemente arhaice ale limbajului și reflectă înțelepciunea populară care a rezistat peste secole. Se poate spune că ansamblul proverbelor reflectă într-un mod sugestiv etapele de dezvoltare atît ale limbajului, cît și experiența istorică a unui popor. Pe lîngă aceasta, cunoașterea unui anumit număr de proverbe specifice limbii străine ce se învață și folosirea lor adaugă un colorit cultural specific vocabularului folosit de studenți în conversațiile cu vorbitorii nativi ai acelei limbi și demonstrează o bună cunoaștere a culturii și a civilizației respective. Pe de altă parte, proverbele pot folosi ca buni inițiatori de dialog pentru grupele cu un nivel avansat de cunoaștere a limbii. Profesorul poate să selecteze un număr de proverbe din noua limbă și să solicite studenților să găsească proverbe cu o semnificație asemănătoare sau opusă în propria cultură. După ce studenții citează și descriu propriile lor proverbe, profesorul poate să provoace grupa la o discuție despre valorile culturale ale versiunilor din noua limbă și din limba maternă. Studenților le plac dialogurile pe teme interculturale de acest fel și devin astfel motivați să folosească limba străină în conversațiile din timpul orei sau din societate. Dacă profesorul alege un proverb ca inițiatori de conversație, el poate dezvolta discuția pornind de la aceste întrebări:

- Ce înseamnă proverbul?
- Mesajul său conține un sfat bun? De ce?
- Există un proverb asemănător în limba ta maternă?
- Știi studenții un alt proverb care conține un sfat asemănător?
- Au trăit studenții vreodată o situație asemănătoare cu cea sugerată de proverb?
- Care au fost împrejurările și rezultatele?

Propunem următoarele teme și proverbe referitor la educația engleză pentru discuții prin metoda euristică:

Teme [5, p. 67]: 1) Name the main stages of English schooling and say if they correspond to the stages of schooling in your country.

2) Discuss the idea of streaming young children and of the Eleven Plus examination.

3) Speak on differences in education provided by different types of school in Britain.

4) What are the main differences between university courses in Britain and in your country?

5) How are college and university courses paid for in your own country?

Proverbe [6, p. 107]: 1) A little learning is a dangerous thing.

2) Better untaught than ill taught.

3) To know everything is to know nothing.

4) The wish is father to the thought.

În concluzie, menționăm faptul că conștientizarea importanței cunoașterii unei limbi străine drept fundamentală în procesul de valori-

ficare a culturii, vehiculată prin limba și literatura țării respective constituie un deziderat al timpului ce necesită a fi implementat în contextul euristic.

Referințe:

1. Bontaș, Ioan, *Pedagogie*. București, Editura All, ed. a V, 2001, 347 p.
2. Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997, 272 p.
3. Diesterweg, A., *Texte pedagogice alese*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1963, 362 p.)
4. Grigoroviță, Mircea, *Predarea și învățarea limbilor străine*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995, 126 p.
5. Harvey, P., Jones, Rh., *Britain Explored, Longman, new edition*. 2004, 173 p.
6. Kolodyazhnaya, L., *This Is Great Britain*. Moskva, Airis Press, Rolif, 1999, 160 p.
7. Leroy, Gilbert, *Dialogul în educație*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1974, 157 p.

21 august 2006

Recenzent: **Nicolae Silistraru**
doctor habilitat în pedagogie,
profesor universitar